

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 428. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063179840/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

de bestemte grundjere at holde transportmidler til rådighed for rejsende; ved skydsstationerne fandtes tavler med angivelse af afstande og transporttakster – *Søerne Præst*: (d. 1202) hyldedes 1177 som leder af det norske parti *härkeheierne*, der havde måttet slå sig ned i Värmland. Med deres hjælp fik han efterhånden magten i Norge og var konge i hele landet fra 1184. Sverre såal opundeligt have været præsteviet

- 191 *Davud af Uhr*: Carl D. af U. (1770-1849) bjergvidenskabsmand, politiker.
- 192 *Thyner*: i nordisk mytologi opl. en havjætte, men forveksles her med Ymer, urjætten, af hvis døde krop jordkloden er opbygget. – *Afselvis* og *Ling*: Arvid August A. (1785-1871) og Pehr Henrik L. (1776-1839), skaberne af det lang'ske gymnastiksystem, udgav begge mytologiske studier. – *Upp genom luftens*: strofe fra *Lycksalighetens o* af P. D. A. Atterbom (1790-1855), kendt under titlen *Vindarnas kör*. – *Officer af jægerkoret*: se n.s. 167; om Värmlands jægerkorps fortæller Astrid Ehrencron-Käde, at medlemmerne fik en beskedent løn, men til gengæld var de kun bundet til to måneders tjeneste om året. Af hensyn til korpsets ære måtte de ikke påtage sig andet arbejde og drog derfor resten af året omkring som omreisende kavalerer (*Skrivaren fra Filipstad* (1917, 2. opl. 1929) s. 36). – *kærril*: tohjulet enspenderkøretøj. – *rapphoran*: tohjulet køretøj uden affjedring, sagerhøns.
- 193 *Turér*: underofficer, der sørger for proviant, mdkvartering o.l. – *Regimentet*: se n.s. 167. – *et Constatör Skyddöge*: rejseskræm. – *Drick ur ditt glas*: Fredmans epistel nr. 30 af Bellman (1740-95).
- 194 *Træbåd*: båd med herafdelings udstyr. – *Rodeholder*: person med opsyn over en *rodes*, dvs. en mindre militær enhed. – *Pusspoaler*: se n.s. 167. – *brandenburgske*: om en art snorebesætning.
- 195 *Libelle*: om ådgnfluer og guldsmede.
- 196 *Ribhande*: se n.s. 59. – *Finer*: enebærbuske. – *Onamen*: ikke identificeret.
- 197 *Skogsrådet*: se n.s. 16. – *Dynernes*: underlag af træ, jern el. lign.
- 198 *Anders Fryxell*: se n.s. 11 og s. 69. – *Arvid von Kapfelmán* (1790-1851), komponist. – *Olof Trataja*: se n.s. 74. – *Hannibals* og *Krabbefejderen*: om uredigheder med danskerne, dels 1643-45, da de danske tropper lededes af statholderen i Norge, Hannibal Sehested, dels 1657-58, da Iver Krabbe som generalmajor i det sydlige Norge kæmpede mod svenskerne i Bohuslen og Västergötland (Krabbekrigen).
- 199 *Ane hin Gamle*: el. Anne, svensk sagnkonge, se n.s. 221. – *Skjölderne*: håndværkere, der udfører finere træarbejde. – *Filuknemens*: populær visesamling, udg. i hæfter. – *Å Janta å Jås*: af F. A. Dahlgren (1816-95) til melodien *Värmlandspolka*.
- 200 *Birns eller Fanao*: to hasardspil. – *Risvärde*: værdi af ris til munde om afdød. – *Palt*: hverdagsret, kogte dejboller af mel og blod.
- 201 *Sifferstolpes Visebög*: af digteren Axel Gabriel S. (1762-1816). – *Fæbror Monters*: *Å Vid bläns*, ikke identificeret. – *Fredmans Epistler*: Bellmans epistler er opkaldt efter den fordrukne hofurmager i Stockholm, Johan F. (d. 1767). – *här Fryxells Vise*: nemlig *Åsk Värmland, du skona*. – *Labbha*: